

การวิจัยบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย การวิจัย “บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวบ่อเกลือพันปี” “บทเรียนเส้นทางศึกษาธรรมชาติตามรอยตาสังัดอินมะตูม” “บทเรียนการเฝ้าระวังน้ำท่วมบางระกำ” และ “บทเรียนน้ำปลาปลาสร้อย ตำบลบ้านหลุม” บทเรียนทั้ง 4 มีลักษณะร่วมกันคือเป็นบทเรียนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ การสร้างบทเรียนเกิดขึ้นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกด้าน จนเกิดเป็นองค์ความรู้และนำองค์ความรู้นั้นมาสร้างเป็นบทเรียน ระเบียบวิธีการวิจัยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้ นำมาสร้างบทเรียน ทดลองใช้บทเรียน ประเมินผลการใช้บทเรียน

บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวบ่อเกลือพันปี บทเรียนที่สร้างขึ้นนี้ได้เชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้ากับชีวิตจริงอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถส่งผลให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน อันสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชน โดยชุมชนเองบทเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดความภูมิใจในถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นต้นกำเนิดชาติไทย เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีใช้อย่างยั่งยืน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความเคารพใน กฎ กติกาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและยึดมั่น ในการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เรียนรู้และฝึกทักษะกระบวนการสื่อความหมาย ความภาคภูมิใจในถิ่นอาศัย สู่ภาษาสากลเพื่อการท่องเที่ยว และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เนื้อหาในบทเรียนประกอบด้วย ประวัติ ความเป็นมา การค้นพบบ่อเกลือ กฎ กติกา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติบ่อเกลือให้มีใช้อย่างยั่งยืน วิธีการต้มเกลือ หลักฐานทางธรณีของการมีบ่อเกลือพันปี วิธีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ บทเรียนนี้ได้ถูกจัดทำเป็นหนังสือภาษาอังกฤษเล่มเล็ก 9 เล่ม นำไปใช้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านบ่อโพธิ์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และได้เผยแพร่ไปสู่ผู้คนในหมู่บ้าน

บทเรียนเส้นทางศึกษาธรรมชาติตามรอยตาสังัดอินมะตูม บทเรียนที่สร้างขึ้นนี้ได้เชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้ากับชีวิตจริง บทเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักและเกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน เนื้อหาในบทเรียนประกอบด้วย ประวัติ ความเป็นมา ลักษณะ สภาพภูมิประเทศของตำบลมะตูม ชีวประวัติ อุคมการณ์ ผลงานของตาสังัด อินมะตูม และเส้นทางศึกษาธรรมชาติตามรอยตาสังัดอินมะตูม

บทเรียนนี้ได้ถูกจัดทำเป็นหนังสือเสริมการอ่าน นำไปใช้กับนักเรียน โรงเรียนวัดมะตูม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และได้เผยแพร่ไปสู่ผู้คนในหมู่บ้าน

บทเรียนการเฝ้าระวังน้ำท่วมบางระกำ บทเรียนที่สร้างขึ้นนี้ได้เชื่อมโยงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง โดยชุมชนทุกระดับเกิดความตระหนักและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตของตนเองอันสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยชุมชนเอง บทเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกจิตสำนึก ก่อให้เกิดความตระหนัก และความร่วมมือในการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ของตน เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำ เนื้อหาในบทเรียนประกอบด้วย ประวัติ ความเป็นมา ลักษณะ สภาพภูมิประเทศ ของอำเภอบางระกำ เน้นหนักเรื่องแหล่งน้ำ สภาพ สภาพการณ์ และสาเหตุหลักของน้ำท่วมบางระกำย้อนหลังในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา การดำเนินงานของภาครัฐ แผนงานและโครงการต่างๆ ในการแก้ปัญหาน้ำท่วมบางระกำ แนวทางแก้ปัญหา มาตรการป้องกันน้ำท่วมบางระกำ และการเตรียมความพร้อมของชุมชนและตนเองต่อสถานการณ์น้ำท่วม จิตสำนึก ความตระหนัก และความร่วมมือในการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ของตน บทเรียนนี้ได้ถูกจัดทำเป็นหนังสือเสริมการอ่าน นำไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนบางระกำ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และได้เผยแพร่ไปสู่ผู้คนในหมู่บ้าน

บทเรียนน้ำปลาปลาสร้อย ตำบลบ้านหลุม บทเรียนที่สร้างขึ้นนี้ได้เชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้ากับชีวิตจริงอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถส่งผลให้เกิดรายได้จากผลผลิตของชุมชน อันสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนโดยชุมชนเอง บทเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทยและการรักถิ่น การเชิดชู ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการผลิตน้ำปลา เครื่องปรุงรสอาหารที่ไม่มีชาติใดเหมือน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักและร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลรักษาแหล่งน้ำ ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนในชุมชน เรียนรู้และฝึกทักษะกระบวนการหมักน้ำปลา และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ เนื้อหาในบทเรียนประกอบด้วย ประวัติ ความเป็นมาของตำบลบ้านหลุม กฎ กติกา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการทำน้ำปลาปลาสร้อย วิธีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ บทเรียนนี้ได้ถูกจัดทำเป็นหนังสือและนำไปใช้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านศรีมหาโพธิ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และได้เผยแพร่ไปสู่ผู้คนในหมู่บ้านตำบลบ้านหลุม

Local lessons of Phitsanulok and Sukhothai by Participatory Action for Sustainable Development were contained the local lesson on English for tourism of Punpee salt pond, the local lesson on nature study trails following grandpa Sahjud Inmatume, the local lesson on surveillance of Bangragum flood and the local lesson on Jullien's mud carp fish sauce of Tumbol Banhlum. These four lessons had common characteristic on the specific identity of each local area. The local lessons were developed from the cooperation of all stakeholders which resulted in knowledge. Research methodology were participatory action on collecting data, interviewing, analyzing and synthesizing knowledge.

The objective of local lessons by participatory action on the English lessons for tourisms of Punpee salt pond was to develop local lessons for creating the awareness and proundness of being Thai citizen. Local wisdom to preserve natural resources for sustainable used were respected. Inspiration of the community to pay respect to their ancesters regulation and rules to preserve Punpee salt were performed. People would be trained to use English language to coomunicate the proud of their land and to live happily under the sustainable economy model of his majesty the king. These lessons were written in to 9 small books for the primary level 5 of Ban BaoPhoa school and for community people.

The objectives of local lessons by participatory action on the nature study trails following grandpa Sahjud Inmatume were to develop local lessons for creating the awareness and responsibility in preservation of community forest resources. The local lesson was tried out and evaluated. The content of the local lesson contained the history and geography of the tumbol Matume area, grandpa Sahjud Inmatume Biography and his work tasks. This local lesson was written into a supplementary book for primary level 4 and for the Matume community people.

The objectives of local lessons by participatory action on surveillance of Bangragum flood were to develop local lessons for helping solve problems occuring in the community and to create the awareness and cooperation in preservation of water resources at Bangragum community. Research result showed the guidances to relieve disasters from flooded by enhancing cooperative action of the community people to develop drainage systems, warning announcement systems and self preparation to live in the flooded area. The content of the local lesson contained the history and geography of the area with emphis on water resources, flooded situation in the

past 12 years and self preparation of the community for surviving during flooded. This local lesson was written into a supplementary book for secondary level and for the Bangragum community people.

The objectives of local lessons by participatory action on Jullien's mud carp fish sauce of Tumbol Banhlum was to produce local lesson in order to create the awareness, the proudness of being Thai citizen and the loyalty to the habitat. Local wisdom in producing fish suaces was admired. This local lesson aimed to inspire community people to preserve water resources which were the habitat of fishes that were main food of the community people. The lessons were constructed, tried out and evaluated. The content of the local lesson contained the history and geography of the area, local wisdom of fish sauce fermentation processes and the way of happily living under of his majesty the king sufficient economy model. This local lesson was written into a book for secondary school level 1-3 and for the Banhlum community people.